

EPISTOLARUM
AD ATTICUM

LIBER VII.

CICERO ATTICO SAL.

I. **D**EDERAM equidem L. Saufejo literas, & dederam ad te unum, quod, cum non esset temporis mihi ad scribendum satis, tamen hominem tibi tam familiarem sine meis literis ad te venire nolebam. Sed, ut philosophi ambulat, has tibi redditum iri putabam prius. Sin jam illas accepisti, scis me Athenas venisse prid. Idus Ostobres; e navi egressum in Piræum, tuas ab Acasto nostro literas accepisse conturbatum, quod cum febre Romam venisses; bono tamen animo esse cœpisse, quod Acastus ea, quæ vellem, de allevato corpore tuo nuntiaret; cohorruiſſe autem me, quod tuæ literæ de legionibus Cæsaris afferrent: & egisse tecum, ut videres, ne quid ² φιλοτιμία ejus, quem nostri, nobis noceret; de quo jam pridem ad te scripseram. ³ Turannius autem secus tibi Brundisii dixerat; quod ex iis literis cognovi, quas a Xenone optimo viro accepi. Cur fratrem provinciam præfeciſſem exposui breviter. Hæc fere sunt in illa epistola. Nunc audi reliqua. Per fortunas, omnem tuam amorem, quo me es amplexus, omnemque tuam prudentiam, quam mehercule in omni genere judico singularem, confer te ad eam curam, ut de omni statu meo cogites. Videre enim mihi

¹ Philosophi] Philosophus enim Saufejus ex hæresi Epicurea: & omnes philosophi, quia præter sapientiam nihil curant, tarde solent ambulare; tardissime autem Epicurei, quia molles. *Manuz.*

² Φιλοτιμία] Vulgo ambitio, sed hoc loco Philotini actio.

³ Turannius autem] Hæc particula causam fuit olim, ut ego putarim hunc locum totum ita legendum esse. *Cur fratrem provinciam non præfeciſſem, breviter exposui: Turannius autem secus tibi Brundisii dixerat, quod ex his literis cognovi, quas... accepi.* Hæc &c. *Corrad.*

mihi videor tantam dimicationem (nisi idem Deus, qui nos melius, quam optare auderemus, Parthico bello liberavit, respexerit Rempubicam) quanta nunquam fuit. Age, hoc malum mihi commune est cum omnibus. Nihil tibi mando, ut de eo cogites. Illud meum proprium ⁴ πρόβλημα, quaeso, suscipe. Videtne, ut te auctore sim utrumque complexus? Ac vellem a principio te audisse amicissime monentem.

⁵ Ἀλλ' ἐμὸν ἔπαυσε θυμὸν οὐ σὺ θεοῦ ἐπειθες Πατρίδου.

Sed aliquando tamen persuasisti, ut alterum complecterer, quia de me erat optime meritus; alterum, quia tantum valebat. Feci igitur; itaque feci omni obsequio, ut neutri illorum quifquam esset me carior. Hæc enim cogitabamus; nec mihi, conjuncto cum Pompejo, fore necesse peccare in Republica aliquando; nec cum Cæsare sentienti pugnandum esse cum Pompejo: tanta erat illorum conjunctio. Nunc impendet, ut & tu ostendis, & ego video, summa inter eos contentio. Me autem uterque numerat suum, nisi forte simulat alter: nam Pompejus non dubitat (vere enim judicat) ea, quæ de Republica nunc sentiat, mihi valde probari. Utriusque autem accepi ejusmodi literas eodem tempore, quo tuas; ut neuter quenquam omnium pluris facere, quam me, videretur. Verum quid agam? non quaero illa ultima, (si enim castris res geretur, video cum altero vinci satius esse, quam ⁶ cum altero vincere) sed illa quæ tum agentur, cum venero; ne ratio absentis habeatur, ut exercitum dimittat. ⁷ Dic, Marce Tulli.

Quid

⁴ Πρόβλημα] Questionem ad me unum pertinentem, utram partem eligam, Cæsaris, an Pompeji. *Manuz.*

⁵ Ἀλλ' ἐμὸν ἔπαυσε] Sed mihi nunquam persuasisti parva quidquam ulli sua dulcius esse. *Odyss. l. 34.*

⁶ Cum altero vincere] Cæsare, qui patriam velit oppugnare. *Corrad.*

⁷ Dic] Sensus est: Cum rogabor sententiam, dicamne ut me expediant; dum te consulam? Nuge. Non enim erit locus ad tergiversandum. Statim enim cogat dicere, quid sentiam. Dicam igitur contra Cæsarem, ne absentis ratio habeatur, cui dex-

teram dederim, fidemque meam obstringerim? Non possum. Nam ut ei liceret, adjuvi rogatus ab ipso Ravennæ: ab ipso autem? etiam a Cnzo nostro in illo divino Consulatu. Aliter sentiero; & cum non possem tacitus præterire, nec dicere contra Cæsarem, pro Cæsare locutus fuero? *aliquando* non solum Pompejum, sed reliquos etiam cives, teque ipsum in primis laudatorem factorum & scriptorem meorum. *Malasp. Dic, M. Tulli est solemnis formula qua consules utebantur in rogandis sententiis. Vide Brisson. de Form. lib. 2.*

Quid dicam? Expecta, amabo te, dum Atticum conveniam? Non est locus ad tergiversandum. Contra Cæsarem? ubi illa sunt? densa dextera? nam, ut illi hoc liceret, adjuvi, rogatus ab ipso Ravenna? de Cælio Tribuno plebis. Ab ipso autem? etiam a Cnæo nostro, in illo divino tertio Consulatu. Aliter fensero? ¹⁰ αἰδέομαι non Pompejum modo, sed Τράϊος, & Τράϊδος Περύπιδος μὴ πρῶτος ἐδεγγεῖλω καταθήσει, quis? tu ipse scilicet, laudator & factorum & scriptorum meorum. Hanc ergo plagam effugi per duos superiores ¹¹ Marcellorum Consulatus, cum est actum de provincia Cæsaris: nunc incido in discripen ipsum. Itaque ut stultus primus suam sententiam dicat, mihi valde placet de triumpho nos moliri aliquid: ¹² extra urbem esse cum iustissima causa. Tamen dabunt operam, ut eliciant sententiam meam. Ridebis hoc loco fortasse. Quam vellem etiam nunc in provincia morari! plane opus fuit, si hoc impendebat. Et si nil miserius: nam ¹³ οὐδὲ πᾶσι γοῦν volo te hoc scire: omnia illa prima, quæ etiam tuis literis in cælum ferebas, ¹⁴ ἐπίστευα fuerunt. Quam non est facilis virtus! quam vero difficilis ejus diuturna simulatio! Cum enim hoc rectum & gloriosum putarem ex annuo sumptu, qui mihi decretus esset, me C. Cælio Quæstori relinquere annum, referre in ærarium ad H.S. CIO; ingemuit nostra cohors, omne illud putans distribui sibi oportere; ut ego amicior inveniret Phrygum & Cilicum ærariis, quam nostro. Sed me non moverunt: nam & mea laus apud me plurimum valuit: nec tamen quicquam honorifice in quenquam fieri potuit, quod prætermiserim. Sed hæc fuerit, ut ait Thucydides, ¹⁵ ἐκβοῶν λόγῳ non inutilis. Tu autem de nostro statu cogitabis: primum, quo artificio tueamur benevolentiam Cæsaris: deinde, de ipso triumpho.

8 Densa] Junctæ & implexæ. *Papma*.
9 De Cælio] Ut M. Cælium, amicissimum meum, tribunum plebis inducerem ad legem ferendam de habenda Cæsaris absentis ratione. *Manut.*

10 Αἰδέομαι] Vereor Trojano & Trojano. *Polydamas* mihi prius probrum inferet. *Iliad. Z. 442.*

11 Marcellorum] Quia profectus est ante in provinciam, quam M. Marcellus referret

de successione Galliarum. Et anno proximo, consule C. Marcello, de provincia decedens, tamen ad urbem non pervenit, tribus mensibus in itinere consumptis. *Manutius.*

12 Extra] Nam triumphare volenti urbem ingredi non licebat. *Corrad.*

13 Οὐδὲ πᾶσι γοῦν] Obiter.

14 Επίστευα] Caduca, quæ cito fluxerint, & evanuerint.

15 Ἐκβοῶν λόγῳ] Orationis egressio.

triumpho, quem video, nisi Reipublicæ tempora impediunt, ¹⁶ ἀπόλασται. Judico autem cum ex literis amicorum, tum ex supplicatione; quam qui non decrevit, ¹⁷ plus decrevit, quam si omnes decreisset triumphos. Ei porro assensus est unus, familiaris meus, Favonius: alter, iratus Hirrus. Cato autem & scribendo affuit: & ad me de sententia sua jucundissimas literas misit. Sed tamen gratulans mihi Cæsar de supplicatione, triumphat de sententia Catonis; nec scribit, ¹⁸ quid ille sententia dixerit, sed tantum, supplicationem eum mihi non decrevisse. Redeo ad Hirrum. Cæperas eum mihi placere: perfice. Habes Scrofam, habes Silium. Ad eos ego etiam antea scripsi, & ad ipsum Hirrum. Locutus enim erat cum iis commode, se potuisse impedire, sed noluisse: assensum tamen esse Catoni, amicissimo meo; cum is honorificentissimum in me sententiam dixisset; nec me ad se ullas literas misisse, cum ad omnes mitterem. Verum dicebat. Ad eum enim solum, & ad Crassipedem non scripseram. Atque hæc de rebus forensibus: redeamus domum. Dijungere me ab illo volo. Mirus est ¹⁹ Φυρδῆς, germanus ²⁰ Lartidius,

²¹ Ἄλλὰ τὸ μὴ προπηγῆσαι ἐδοκίμη, ἀγγυρῆνοι περ.

Reliqua expediemus. Hoc primum, quo accessit cura dolori meo, sed hoc tamen, quidquid est, Præcianum cum iis rationibus, quas ille meas tractat, admisceri nolo. Scripsi ad Tententiam, scripsi etiam ad ipsum, me, quidquid possem nummorum, ad apparatus sperati triumphi ad te redacturum. Ista puto ²² ἀμεμπῶτα fore. Verum ut lubebit. Hanc quoque si-

16 Ἐκβοῶν] Parabilem.

17 Plus decrevit] Quia, cum mihi supplicationem non decerneret, tamen in sententia sua summis me laudibus ornavit; cum diceret, innocens potius, & mansuetudine mea, quam vi militum, aut benignitate deorum, provinciam esse servatam. Is autem fuit M. Cato. ut *Fam. ep. 5. lib. 15. Manutius.*

18 Quid] Injuriam Catonis in supplicatione non decernenda Cæsar commemorat; laudes, quas mihi idem Cato sua sententia tribuit, dissimulat. *Idem.*

19 Φυρδῆς.] *Conturbator*, Philotimus.

20 Lartidius] Id hoc sensu accipio, Ulysses, qui *Lartides* vel *Laertes* erat, astu-

tissimus & callidissimus veterator est habitus talem Philotimum dicere postum, & Lartidium, hoc est, Ulyssæum vocare. *Turrib. Advors. 20. 16.* Mongalto non placet hæc interpretatio: qui *Lartidium* putat famosum olim fuisse, nobisque incognitum forem. Nec vero *Manutius* aliter.

21 Ἄλλὰ] Sed hæc quidem, quæ ante alia sunt, omittemus, licet cum manere. *Iliad. T. 65.*

22 Ἀμεμπῶτα] Si ad te pecunia in triumpho apparatus redigeret, non erit quod factum meum Philotimus accuset, tanquam ei non confidentis, cum te, non quemvis, illi preferam, in pecunia triumphali, non domestica: ἀμεμπῶτα: causam accusandi nullam. *Manutius.*

scipe curam, quemadmodum²³ experiamur. Id & ostendisti quibusdam literis, ex Epiro, an Athenis datis? & in eo ego te adjuvabo.

²³ Quemadmodum experiamur] Jus nostrum persequamur, & quasi in jus Philotimum vocemus. *Corradus.*

CICERO ATTICO SAL.

II. BRUNDUSIUM venimus VII Kal. Decemb. usi tua felicitate navigandi: ita belle nobis flavit ab Epiro lenisissimus¹ Onchesmites. Hunc² σπονδελίου, si cui voles³ ἡδυστέρων, pro tuo vendito. Invaletudo tua me valde conturbat: significant enim tuæ literæ te profus laborare. Ego autem, cum sciam quam sis fortis, vehementius esse quiddam suspicor, quod te cogat cedere, & propemodum infringat: etsi alteram quartanam⁴ Pamphilus tuus mihi dixit decessisse, & alteram levio-rem accedere. Terentia vero, quæ quidem eodem tempore ad portam Brundusinam venit, quæ ego in portum, mihi quæ obvia in foro fuit, L. Pontium sibi in Trebulano dixisse narrabat, etiam eam decessisse. Quod si ita est, est quod maxime mehercule opto; idque spero tua prudentia & temperantia te consecutum. Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas uno tempore accepi, aliam alia jucundiorum, quæ quidem erant tua manu. Nam Alexidis manum amabam, quod tam prope accedebat ad similitudinem tuæ literæ: non amabam, quod indicabat te non valere. Cujus quoniam mentio facta est; Tironem Patris ægrum reliqui, adolescentem, ut nosti, (& adde si quid vis) probum: nihil vidi melius: itaque careo ægre. Quanquam videbatur se non graviter habere; tamen sum sollicitus,

¹ Onchesmites] Nomen venti, ab Onchesmo, Epiri portu, quem nominat Ptolemæus. *Manutius.*

² Σπονδελίου] Genus carminis sic vocatum, quod in quinta regione spondeum haberet pro Dactylo. Hunc igitur imprudens, ut fit, cum edidisset Cicero, idque postea animadvertisset, joci occasione arripens, Tuum, inquit, esse dicit, &c. *Malaspina.*

Legge vendito. En versum spondaicum rotundissimum, qui mihi dum scribo nec opinanti nascitur. Eum tu, si voles, cui lubet adolescentium studiosorum, qui eruditio- nis causa te affectantur & colunt, jacta te fecisse. *Gronovius.*

³ ἡδυστέρων] Juniorum.

⁴ Pamphilus] Attici servus.

tus, maximamque spem habeo in M' Curii diligentia, de qua ad me scripsit Tiro, & multi nuntiarunt. Curius autem ipse sensit, quam tu velles se a me diligi; & eo sum admodum delectatus; & mehercule est, quam facile diligas, ⁵ ἀπρόχθων in homine urbanitas. Ejus testamentum⁶ deporto Romam, Ciceronum signis obsignatum, cohortisque Prætoris; ⁷ fecit palam te ex libella, me ex teruntio. In Actio⁸ Corcyræ Alexion me opipare muneratus est. Q. Ciceroni obfisti non potuit, quo minus⁹ Thyamim videret. Filiola tua te delectari lator, & probari tibi¹⁰ φωνκίω esse, τὴν πρὸς τὰ τέτρα. Etenim¹¹ si hæc non est, nulla potest homini esse ad hominem naturæ adjunctio; qua sublata, vitæ societas tollitur. ¹² Bene veniat, inquit Carneades, spurce: sed tamen pudentius, quam ¹³ Lucius noster, & Patron: qui cum omnia ad se referant, quidquam alterius causa fieri putent; & cum ea re bonum virum oportere esse dicant, ne malum habeat, non quo id natura rectum sit; non intelligant se de callido homine loqui, non de bono viro. Sed hæc, opinor, sunt in iis¹⁴ libris, quos tu laudando animos mihi addidisti. Redeo ad rem. Com-

Tom. VIII.

O o modo

⁵ ἀπρόχθων] Nativæ, vernaculæ.

⁶ Deporto Romam] Hæc est Manutii conjectura, quam recepit Lambinus. Nam alii, de Toronio: in quo explicando, & seipsum & lectores misere torquent. Agitur de Testamento, non sermo illo quidem, sed festivo ac ludico. Per cohortem prætoriam, Grævius intelligit comites & contubernales Ciceronis, qui eum in provinciam fuerant secuti. *Oliva.*

⁷ Fecit palam] Heredem. *Man.* Vide Turneb. *Advers.* 20. 16. & maxime Gronov. de *Pec. Vet.* II. 1.

⁸ Corcyræ] Actium non hic est promontorium Acarnaniæ, nec locus aut ager Corcyræ, ut docti viri existimant, sed portus Corcyraeum, ad differentiam alterius dictus Actium Corcyræ, ubi cœlidum tempestatibus retentus ab Alexione medico suo ci- baris laute & abundanter muneratus est. De portu Corcyræ & in eo mora sua scribit ad Tironem ep. 9. De Alexione medico suo infra lib. 15. ep. 1. & 2. *Popma.*

⁹ Thyamim] Flumen Theprotis, ubi res tuas habes. *Ep. 3. lib. 6. Corrad.*

¹⁰ φωνκίω] Naturalem amorem. Πρὸς τὰ

τέτρα, in filios. *Man. & Lamb.* habent ἡδυστέρων, &c.

¹¹ Si hæc non est] Quæ huc faciunt, legi possunt lib. I. de *Offic.* cap. 4.

¹² Bene veniat] Finem hominis ultimum Carneades (*Fin.* II. 11.) esse aiebat *suæ principis naturalibus*, neque alio affectu optabat nasci sibi liberos, quam quo cupiebat, bene ac feliciter venire plantas atque arbores, quas ferebat. Id non immerito videtur Ciceroni homine indignum, *expers honestatis*, pudendum: minus tamen, quam quod sentiebant Lucius & Patron, ambo Epicurei: qui cum omnia ad se referant, atque unam spectarent voluptatem, nullam proliis habere rationem poterant, nihilque liberum causa agere. Jam quod ait, *pudentius, quam Lucius & Patron*, non autem, pudentius, quam ii, qui Epicurum sequuntur; cavet ne Atticum offenderet, si gentem infamaret univertam. *Oliverius.*

¹³ Lucius] L. Torquatus, qui sententiam Epicuri tuetur lib. I. de *Fin. Man.*

¹⁴ Libris] De Republica, ubi de rebu- hilce disputabat Lælius. *Corrad.*

sem, tamen non est nostra contentione perfectum. Sic enim scito, verbum in Senatu factum esse nunquam de ullo nostrum, qui provincias obtinimus, quo in his diutius, quam ex senatus-consulto, maneremus: ut jam ne istius quidem rei culpam sustineam, quod minus diu fuerim in provincia, quam fortasse fuerit utile. Sed, ² *quid si hoc melius?* saepe opportune dici videtur, ut in hoc ipso. Sive enim ad concordiam res adduci potest, sive ad honorum victoriam; utriusque rei me aut adiutorem velim esse, aut certe non expertem. Sin vincuntur boni; ubicunque essem, una cum iis victus essem. Quare celeritas nostri reditus ⁴ *ἀμεταμέλητος* debet esse. Quod si ista nobis cogitatio de triumpho injecta non esset, quam tu quoque approbas, nã tu ⁵ haud multum requireres illum virum, qui in sexto libro informatus est. Quid enim tibi faciam, qui illos libros devorasti? quin nunc ipsum non dubitabo rem tantam abjicere, si id erit rectius. Utrumque vero simul agi non potest, & de triumpho ambitiose, & de Republica libere. Sed ne dubitaris, quin, quod honestius, id mihi futurum sit antiquius. Nam quod putas utilius esse, vel mihi quod tutius sit, vel etiam ut Reipublicæ prodesse possim, me esse cum imperio; id coram considerabimus quale sit. Habet enim res deliberationem; etsi ex parte magna tibi assentio. De animo autem meo erga Rempublicam bene facis quod non dubitas; & illud probe judicas, nequaquam fatis pro meis officiis, pro ipsius in alios effusione ⁶ illum in me liberalem fuisse: ejusque rei causam vere explicas; & eis, quæ de ⁷ Fabio, Caninioque acta scribis, valde consentiunt: quæ si secus essent, totumque se ille in me profudisset; tamen illa, quam scribis, ⁸ custos urbis me præclaræ inscriptionis memorem esse cogeret; nec mihi concederet, ut imitater Volcatium,

² *Quid si?* Ordo est: Sæpe opportune dici videtur, sive usurpatur hoc proverbium, *Quid si hoc melius?* & videtur in hoc meo negotio valere.

³ *Hoc melius?*] Quod decesserim. *Man.*

⁴ *ἀμεταμέλητος*] Non ponitenda.

⁵ *Haud multum requireres*] Diceret me illum ipsum, quem in VI. lib. de Republica informavi. Agerem enim, & libere di-

cerem, quæ de Republ. sentirem. *Mantuan.*
⁶ *Illum*] Cæsarem. *Idem.*

⁷ *Fabio, Caninioque*] Fabio Gallo, Caninio Rebo, utroque Cæsaris legato. *L.*

⁸ *Custos urbis*] Mineræ statua, quam in exilium proficiscens, in templo Jovis Capitolini posuit, cum hac inscriptione, *CUSTOS URBS*. Ep. 33. *Idem.*

tium, aut Servium, ⁹ quibus tu es contentus; sed aliquid nos vellet nobis dignum & sentire, & defendere: quod quidem agerem, si liceret alio modo ac nunc agendum est. De sua potentia dimicant homines hoc tempore periculo civitatis. Nam si Respublica defenditur; cur ea Consule isto ipso defensa non est? cur ego, in cujus causa Reipublicæ salus consistebat, defensus postero anno non sum? cur imperium illi, aut cur illo modo prorogatum est? cur tantopere pugnatum est, ut de ejus absentis ratione habenda decem Tribuni plebis ferrent? His ille rebus ita convaluit, ut nunc in uno civi ¹⁰ res ad resistendum sit: qui mallem tantas ei vires non dedisset, quam nunc tam valenti resisteret. Sed quoniam res eo deducta est, non queram, ut scribis, ¹¹ *τὸ πρῶτον τὸ ἦν Ἀτρεΐδων*; mihi *σὺν* unum erit, quod a Pompejo gubernabitur: illud ipsum. Quod ais, Quid fiet, cum erit dictum, *Dic M. Tul- li?* ¹² *συντομα*: Cn. Pompejo assentior. Ipsum tamen Pompejum separatim ad concordiam hortabor. Sic enim sentio; maximo in periculo rem esse. Vos scilicet plura, qui in urbe estis. Veruntamen hoc video, cum homine audacissimo, paratissimoque negotium esse; omnes damnatos, omnes ignominia affectos, omnes damnatione, ignominiaque dignos illac facere, omnem fere juventutem, omnem illam urbanam ac perditam plebem, Tribunos valentes, addito C. Cassio, omnes, qui ære alieno premantur; quos plures esse intelligo, quam putarem. Causam solum illa causa non habet; cæteris rebus abundat. Hic omnia facere ¹³ omnes, ne armis decernatur; quorum exitus semper incerti, nunc vero in alteram partem magis timendi. Bibulus de provincia ¹⁴ decessit, Vejentonem præ-

⁹ *Quibus*] Volcatius Tullus, & Ser. Sulpicius, homines consulares, qui se neutram in partem valde iactabant. *Idem.*

¹⁰ *Res*] Res hic significat facultatem, opes ad resistendum in uno civi Pompejo, qui solus resistere poterat Cæsari. *Popma.*

¹¹ *τὸ πρῶτον τὸ ἦν Ἀτρεΐδων?*] *Ubi societium Atridarum?* Hoc est, non queram, ubi tutius esse possum, ut in Achivorum classe tutissima navis Agamemnonis & Menelai Atridarum.

¹² *συντομα*] *Pausis verbis.* Respondebo

consuli roganti, Assentior Pompejo.

¹³ *Omnes*] Supple, oportet, debent.

¹⁴ *Decessit* . . . *In decedendo*] Videtur loqui repugnantia; si, *Decedere*; utrobique idem significet. Quod secus est: valet enim modo, de provincia discedere, administrandi potestate terminata: modo ex provincia ad urbem proficisci. Prior significatio patet in iis verbis: *Bibulus de provincia decessit*: posterior in iis: *In decedendo erit tardior*. *Manutius.*

præfeci. In decedendo erit, ut audio, tardior: quem cum¹⁵ ornavit Cato, declaravit iis se solis¹⁶ non invidere, quibus nihil, aut non multum ad dignitatem posset accedere. Nunc venio ad privata: fere enim respondi tuis literis de Republica, & iis, quas in suburbano, & iis, quas postea scripsisti: ad privata venio. Unum etiam de Cælio. Tantum abest ut meam ille sententiam moveat, ut valde ego ipsi, quod¹⁷ de sua sententia decesserit, poenitendum putem. Sed quid est,¹⁸ quod ei vici Luceji sint additi? hoc te prætermisisse miror. De Philotimo faciam equidem, ut mones. Sed ego mihi ab illo hoc tempore non rationes expectabam, quas tibi edidit; verum id reliquum, quod ipse in Tusculano me referre in commentarium mea manu voluit, quodque idem in Asia mihi sua manu scriptum dedit. Id si præstaret, quantum mihi æris alieni esse ibi edidit, tantum, & plus etiam ipse mihi deberet. Sed in hoc genere, si modo per Republicanam licebit, non accusabimur posthac: neque hercule antea negligentes fuimus, sed amicorum multitudine occupati. Ergo utemur, ut polliceris, & opera & consilio tuo: nec tibi erimus, ut spero, in eo molesti. De¹⁹ serperastris cohortis meæ, nihil est quod doleas: ipsi enim se collegerunt²⁰ admiratione integritatis meæ. Sed me moverat nemo magis, quam is, quem tu²¹ neminem putas. Idem & initio fuerat, & nunc est egregius. Sed in ipsa decessione significavit, sperasse se aliquid; & id, quod²² animum induxerat paulisper, non tenuit:

¹⁵ Ornavit] Supplicationes ei decernens, quas idem mihi ante negaverat. Idem.

¹⁶ Non invidere] Negationem client Malasp. Lamb. Bofius: retinet cæteri.

¹⁷ De sua sententia] Quod, ob amicitiam Curionis, & votum Appii, a rep. decesserit. Fam. ep. 17. lib. 8. Man.

¹⁸ Quod ei vici] Veteres libri, partim Evici Luceji, partim, Et vici Luceji: que verior, ne certior sit scriptura, ut Et, Cælio intelligendum sit, cui vici Luceji, Pagaris imperio additi, æris alieni, aut alterius rei causa, hoc est, adjudicati fuerint. Tam privata rei historiam querere, stultum est. Malaspina. Nisi magis placeat legere, eque vici Luceji sint additi. Certe hoc il-

lud est, unde expeditum Cælium cupiebat videre, lib. 6. ep. 1. Corradus.

¹⁹ Serperastris] Serperastræ, proprie sunt administricula, que curibus puerorum primum ambulantium alligantur, ne ii vari, aut compernes fiant. Hoc autem nomine Cicero hic notat præfectos cohortis suæ, hoc est, Legatos, Questores, Tribunos, & alios quos secum duxerat, quorumque opera in coercendo exercitu, & regenda provincia utebatur. Bofius.

²⁰ Admiratione] Quia velim, quod ad vitium mihi ex seratio datum est, id seratio restituere magna ex parte. Ep. 1.

²¹ Neminem] Minime omnium. Man.

²² Animum] Fortasse, in animum.

tenuit: sed cito ad se rediit; meisque honorificentissimis erga se officiis victus, pluris ea duxit, quam omnem pecuniam. Ego a Curio tabulas accepi, quas mecum porto. Hortensii²³ legata cognovi. Nunc aveo scire quid hominis sit, & quarum rerum auctionem instituat. Nescio enim cur, cum portam Flumentanam Cælius occupavit, ego Puteolos non²⁴ meos faciam. Venio ad Pirææ, in quo magis reprehendens sum, quod homo Romanus²⁵ Pirææ scripserim, non Piræum, (sic enim omnes nostri locuti sunt) quam quod in addiderim. Non enim hoc ut oppido præposui, sed ut loco: & tamen Dionysius noster, &, qui est nobiscum, Nicias Cous non rebatur oppidum esse Pirææ. Sed de re videro. Nostrium quidem si est peccatum, in eo est, quod, non ut de oppido, locutus sum, sed ut de loco; secutusque sum, non dico Cæciliam, Mane ut ex Portu in Piræum; (malus enim auctor latinitatis est) sed Terentium, cujus fabellæ propter elegantiam sermonis putabantur a C. Lælio scribi, Heri aliquor adolescentuli comis in Piræum; & idem, Mercator hoc addebat, captam e Sunio. Quod si²⁶ oppida volumus esse; tam est oppidum Sunium, quam Piræus. Sed, quoniam grammaticus es, si hoc mihi²⁷ Cælium perolveris, magna me molestia liberaris.²⁸ Ille mihi literas blandas mittit: facit idem pro eo Balbus: mihi certum est, ab honestissima sententia digittum nusquam: sed seis illi reliquum quantum sit. Putasne igitur verusum esse, ne aut obiciat id nobis aliquis, si²⁹ languidius; aut repetat, si fortius? Quid ad hæc reperis? Solvamus, inquis. Age, a³⁰ Cælio mutabimur. Hoc tu ramen consideres velim. Puto enim, in Senatu si quando præclare pro Republica dixerò,³¹ Tartesium istum

²³ Legata] Quæ heres debebat restamento partiri. Idem.

²⁴ Meos faciam] Ego quasi Romanus. Cum M. Cælius Puteolanus portam Flumentanam Romæ suam fecerit. De hac re nescio quid negotii postea cum Hortensio habuit, ep. 5. lib. 12. Corrad.

²⁵ Pirææ] Scribens ita: In Pirææ cum existim. Ep. 9. lib. VI. ut Plato in principio lib. 1. de Republica: Κατάβητος ἔστις ἀπὸ τῆς Πύργου. Corradus. Vide Sanctii Minervam lib. 4. de Ellipis.

²⁶ Oppida] Questionem, que sequitur.

²⁷ Ille] Cælius, cui seis quantum adhuc pecunie debeam.

²⁸ Languidius] Si languidius de Republica sentio: Facis hoc, dicit aliquis, quia nummos Cæsari debes: siu fortiter, statim solvendum erit. Manutius.

²⁹ Cælio] Trapezita, de quo l. 12. II.

³⁰ Tartesium] Balbum, cui patria Tartesium in conventu Gaditano. Plin. V. 22.

stum tuum mihi exeunti, jube sodes nummos³¹ curare. Quid superest? etiam. Gener est suavis mihi, Tullia, Terentia: quantumvis vel ingenii, vel humanitatis; ³² satis. Reliqua, quæ nostri, ferenda. Scis enim, quos aperuerimus: qui omnes, præter eum, de quo per te egimus, ³³ rem me facere rerentur. Iphis enim expensum nemo ferret. Sed hæc coram; nam multi sermonis sunt. Tironis reficiendi spes est in M. Curio: cui ego scripsi, tibi eum gratissimum facturum. Dat. v. Id. Decemb. ³⁴ a Pontio ex Trebulano.

³¹ Curare] Curari. Muretus.

³² Satis] In eo est quantumvis vel ingenii, vel humanitatis: nam vox, *satis*, frequentativum suntenda est: significat enim, abunde est. *Boissus*.

³³ Rem me facere rerentur] Sensus est: Tu scis quos aperuerimus, id est, quales esse quosdam deprehenderimus, detesta eorum inopia; qui omnes tamen, uno tantum excepto, existimarent me rei meæ optime tunc consultum voluisse, quod cogitarem de Tullia ipsi nuptui danda. Ita enim se divites esse prædicabant, ut nemo sibi expensum ferret, id est, tabulas proferre posset expensæ, & creditæ sibi pecuniæ. Negabant enim se ulli quicquam debere. Verum hæc

verba, *ipsis enim nemo expensum ferret*, in contrarium sensum Cicero joculariter detorsit, cum indicare vellet omnes ita de iis male existimasse, ut nemo eis quicquam credere, & expensum ferre voluerit. Quivis enim norat eos non esse salvendo. *Boissus*. Malebat Grævius, *rem me facere rerentur*. Hoc sensu: Irati, quod eos a Tullia conjugio rejecerim, diem mihi dicere cogitant: scilicet ut multis dicebatur revertentibus e provincia. Stare ea sententia non potest, quoniam, ut monuit jam pridem Manutius, *veri* cogitare non est, sed opinari. *Boissus* sequitur Mongaultus noster. *Olivetus*.

³⁴ A Pontio] Apud Pontium scripta, in Trebulano. ep. 3. lib. 5. *Manutius*.

CICERO ATTICO SAL.

IV. **D**IONYSIUM, flagrantem desiderio tui, misi ad te, nec mehercule æquo animo; sed fuit concedendum: quem quidem cognovi cum doctum, quod mihi jam ante erat notum, tum sanctum, plenum officii, studiosum etiam meæ laudis, frugi hominem; ac, ne libertinum laudare videar, plane virum bonum. Pompejum vidi iv. Id. Decembres: fuimus una horas duas fortasse. Magna lætitia mihi visus est affici meo adventu: de triumpho hortari, ¹ suscipere partes suas; monere, ne ante in Senatum accederem, quam rem confecissem; ne dicendis sententiis aliquem Tribunum alienarem. Quid quæris? in hoc officio sermonis nihil potuit esse

¹ Suscipere partes suas] Polliceri se pro sua parte adjururum. *Manutius*.

esse prolixius. De Republica autem ita mecum locutus est, quasi non dubium bellum haberemus. Nihil ad spem concordia: plane ² illum ab se alienatum, cum ante intelligeret, tum vero proxime judicasse: ³ venisse Hirtium a Cæsare, qui esset illi familiarissimus; ad se non accessisse: &, cum ille a. d. viii Idus Decemb. vesperi venisset, Balbus de tota re constituisset a. d. vii. ad Scipionem ante lucem venire; multa de nocte eum profectum esse ad Cæsarem. Hoc illi ⁴ *τεταρτάδης* videbatur esse alienationis. Quid multa? nihil me aliud consolatur, nisi quod illum, cui etiam inimici ⁵ alterum Consulatum, fortuna summam potentiam dederit, non arbitror fore tam amentem, ut hæc in discrimen adducat. Quod si rueret cœperit, næ ego multa timeo, quæ non audeo scribere. Sed, ut nunc est, a. d. iiii. Nonas Jan. ad urbem cogito.

² Illum] Cæsarem. *Idem*.

³ Venisse] Romam.

⁴ Τεταρτάδης] Signum ejusmodi, ut du-

bitari non posset. *Manutius*.

⁵ Alterum] Ut alterum consulatum absens

petere posset. Ep. 3. *Idem*.

CICERO ATTICO SAL.

V. **M**ULTAS uno tempore accepi epistolas tuas, quæ mihi, quanquam recentiora audiebam ex iis, qui ad me veniebant, tamen erant jucundæ. Studium enim & benevolentiam declarabant. Invaletudine tua moveor: & Piliam in idem genus morbi delapsam, curam tibi afferre majorem sentio. Date igitur operam ut valeatis. De Tirone video tibi curæ esse: quem quidem ego, etsi mirabiles utilitates mihi præbet, cum valet, in omni genere vel negotiorum, vel studiorum meorum, tamen propter humanitatem, & modestiam malo salvum, quam propter usum meum. Philogenes mecum nihil unquam de Lusciano locutus est: de cæteris rebus habes Dionysium. Sororem tuam non venisse in Arcanum miror. De Chrysippo meum consilium probari tibi non moleste fero. Ego in Tusculanum nihil sane hoc tempore: devium est ¹ *τοῖς ἀπαιτῶσι*, & habet alia *δύσχηρα*. Sed de Form. VIII. P p mia-

¹ Τοῖς ἀπαιτῶσι] Obviam prodeuntibus. *Δύσχηρα*, incommoda.

miano Tarracinam pridie Kal. Jan. inde ² Pontinum sumam : inde Albanum Pompeji : ita ad urbem III Nonas natali meo. De Republica quotidie magis timeo : non enim boni , ut putant , consentiunt . Quos ego Equites Romanos , quos Senatores vidi , qui acerrime cum cætera , tum hoc iter Pompeji vituperarent ? Pace opus est . Ex victoria cum multa mala , tum certe tyrannus exister . Sed hæc propediem coram . Jam plane mihi deest , quod ad te scribam : nec enim de Republica , quod uterque nostrum scit eadem : & domestica nota sunt ambobus . Reliquum est joculari , si hic finat : nam ego is sum , qui illi concedi putem utilius esse quod postulat , quam signa conferri . Sero enim resistimus ei , quem per annos decem aluimus contra nos . Quid sentis igitur ? inquis . Nihil scilicet , nisi de sententia tua ; nec prius quidem , quam ³ nostrum negotium aut confecerimus , aut depoluerimus . Cura igitur , ut valeas . Aliquando ⁴ *ἄπορρησι* quartanam istam diligentia , quæ in te summa est .

² Pontinum] Prædium ad Pontinas paludes . Verbum , *Sumam* , crediderim abundante , & additum ab aliquo , qui de Pontinio Ciceronis legato acceperit . *Manutius* . Alii

cum Bosio , *Pontinam summam* , hoc est , summam Pontinæ paludis partem .

³ Nostrum negotium] Triumphum .

⁴ *ἄπορρησι*] Abstergito .

CICERO ATTICO SAL.

VI. PLANE deest , quod ad te scribam : nota omnia tibi sunt : nec ipse habeo a te quid expectem . Tantum igitur nostrum illud solemne servemus , ut ne quem istuc nostrum sine literis dimittamus . De Republica valde timeo : nec adhuc fere inveni , qui non concedendum putaret Cæsari quod postularet , potius , quam depugnandum . Est illa quidem postulatio opinione valentior : cur autem nunc primum ei resistamus ? ¹ *ἔτι γὰρ ἐν τῷδε μέλλον ἐπεὶ κακόν* , quam cum quinque annis prorogabamus ; aut cum , ut absentis ratio haberetur , ferebamus . Nisi forte hæc illi tum arma dedimus , ut

nunc

¹ Est illa] *Man.* Lamb. Est illa quidem impudens postulatio opinione valentior . *Muretus* voces duas postremas delet .

² *ὄτι γὰρ*] Neque enim hoc major est malum . *Odyss.* XII. 209 .

nunc cum bene parato pugnaremus . Dices , quid tu igitur sensurus es ? Non idem , quod dicturus . Sentiam enim omnia facienda , ne armis decertetur : dicam idem , quod Pompejus ; neque id faciam humili animo . ³ Sed rursus hoc permagnum Reipublicæ malum est , at quodam modo mihi præter cæteros non rectum , me in tantis rebus a Pompejo dissidere .

³ Sed rursus] Quia dixerit se dicturum casavit . Dicere quæ non sentias , malum est : quæ non sentias ; in quo non videtur officio sed rursus & hoc malum , me in tantis rebus a Pompejo dissidere . *Man.*

CICERO ATTICO SAL.

VII. DIONYSIUS , vir optimus , ut mihi quoque est perspectus , & doctissimus , ruique amanrissimus , Romanam venit xv Kal. Januar. & literas a te mihi reddidit : tot enim verba sunt de Dionysio in epistola tua . Illud , puto , tu non adscribis , & tibi gratias egit : atqui certe ille agere debuit : & , si esset factum , quæ tua est humanitas , adscripisses . Mihi autem nulla de eo *παράνοδια* datur propter superioris epistolæ testimonium . Sit igitur sane bonus vir . Hoc enim ipsum bene fecit , quod mihi ¹ sui cognoscendi penitus etiam istam facultatem dedit . ² Philogenes recte ad te scripsit : curavit enim , quod debuit . Eum ego uti ea pecunia volui , quoad liceret : itaque usus est menses XIII . Pontinium cupio valere : & , quod scribis in urbem introisse , vereor quid sit : nam id nisi gravi de causa ³ non fecisset . Ego , quoniam IV Nonas Januar. Compitalitius dies est , nolo eo die in Albanum venire , ne molestus sim ⁴ familiæ . Veniam III Nonas igitur : inde ad urbem pridie Nonas . Tua ⁵ *ἄπορρησι* quem in diem incurrat , nescio : sed prorsus te commoveri incommodo valetudinis tuæ nolo . De honore nostro , nisi quid occulte Cæsar per suos Tribunos molitus erit , cætera videntur esse

P p 2

tran-

¹ Sui cognoscendi] Cum gratias mihi non egit , ut debuit , & male etiam locutus est . *Ep. seq. Corrad.*

² Philogenes] Vide V. 13. & 15 .

³ Non fecisset] Voluisset enim meum triam-

plum expectare extra urbem . *Corrad.*

⁴ Familiæ] Familiæ Pompeji Compitalia celebrant . *Idem* .

⁵ *ἄπορρησι*] Quartana correptio . *Manutius* .

tranquilla. Tranquillissimus autem animus meus, qui totum istuc æqui boni facit; & eo magis, quod jam a multis audio constitutum esse Pompejo & ejus consilio, in Siciliam me mittere, quod imperium habeam. Id est ⁶ Ἀδελφικόν: nec enim Senatus decrevit, nec populus jussit, me imperium in Sicilia habere. Sin hoc Respublica ad Pompejum defert; qui me magis, quam privatum aliquem mittat? Itaque, si hoc imperium mihi molestum erit; utar ⁷ ea porta, quam primum videro. Nam quod scribis, mirificam expectationem esse mei, neque tamen quemquam bonorum, aut satis bonorum dubitare, quid sensurus sim: ego, quos tu bonos esse dicas, non intelligo: ipse nullos novi: sed ita, si ordines bonorum quaerimus. Nam singulares sunt boni viri. Verum in disensionibus ordines bonorum & genera quaerenda sunt. Senatuum bonum putas, ⁸ per quem sine imperio provinciarum sunt? nunquam enim Curio sustinisset, si cum eo ⁹ agi ceptum esset: quam sententiam Senatus sequi noluit: ex quo factum est, ut Cæsari non succederetur. An Publicanos? qui nunquam firmi, sed nunc Cæsari sunt amicissimi. An seneratores? an agricolas? quibus optatissimum est otium; nisi eos timere putas, ne sub regno sint, qui id nunquam, dum modo otiosi essent, recusarunt. Quid ergo? exercitum retinentis, cum legis dies transferit, rationem haberi placet? mihi vero ne absentis quidem. Sed, cum id datum est, ¹⁰ illud una datum est. Annorum enim decem imperium: & ita ¹¹ latum placet? placet igitur etiam me expulsum, & agrum Campanum periiisse, & adoptatum patricium a plebejo, ¹² Gadi-

⁶ Ἀδελφικόν] Stultum.

⁷ Ea porta] Ego, ne mittar, statim, quam prima porta erit, ea in urbem ingrediar, abjecto imperio simul, & triumphandi consilio. *Manutius.*

⁸ Per quem sine imperio] Cum enim factum esset senatus-consultum ut successores in provincias mitterentur; C. Curio tribunus plebis Cæsaris causam defendens intercessit: & cum de intercessione referretur, primaque M. Marcelli sententia pronuntiata esset, qui agenda cum tribunus plebis censebat: frequens senatus discessit. Ergo senatus cul-

pa successores non missi: itaque sine imperio provincia, id est, sine magistratibus. Ep. 5. & 13. lib. VIII. Fam. *Idem.*

⁹ Agi] Quo modo agebatur cum tribunus plebis? fiebant in eos senatus-consulta acerba, nisi intercessionem remitterent. *Idem.*

¹⁰ Illud] Ut etiam retinentis exercitum ratio haberetur. *Corrad.*

¹¹ Latum] Lege Vatinia primum, deinde Pompeji, & Crassi iterum Cofi. *Idem.*

¹² Gadiatanum] L. Cornelium Balbum & Theophane Mitylenæo. *Idem.*

tanam a Mitylenæo: & Labieni divitiæ, & Mamurræ placent, & Balbi horti, & Tusculanum. Sed horum omnium fons unus est: imbecillo resistendum fuit, & id erat facile. Nunc legiones XI, equitatus tantus, quantum volent; Transpadani, plebes urbana, tot Tribuni plebis, tam perdita juventus, tanta auctoritate dux, tanta audacia. Cum hoc aut depugnandum est, aut habenda ¹³ e lege ratio. Depugna, inquis, potius, quam servias: ut quid? si victus eris, proscribare? si viceris, tamen servias? Quid ergo, inquis, acturus es? idem quod pecudes, quæ dispulsæ sui generis sequuntur greges. Ut bos armenta, sic ego bonos viros: aut eos, quicumque dicentur boni, sequar, etiam si ruent. Quid sit optimum, male contractis rebus, plane video. Nemini est enim exploratum, cum ad arma ventum est, quid futurum sit: at illud omnibus, si boni victi sunt, nec in cæde principum clementiorem hunc fore, quam Cinna fuerit; nec moderatiorem, quam Sylla, in pecuniis locupletium. ¹⁴ Ἐμωδωτερόν σοι jamdudum: & facerem diutius, nisi me lucerna desereret. Ad summam, *Dic, M. Tulli.* Assentior Cn. Pompejo, id est, T. Pomponio. ¹⁵ Alexim, humanissimum puerum, nisi forte, dum ego absum, adolefcens factus est, (id enim agere videbatur) salvere jubeas velim.

¹³ E lege] A decem tribunis lata. *Ratio*, publica.

absentis, in petitione consulatus. *Man.*

¹⁵ Alexim] Servum Attico jucundum. *Vi-*

¹⁴ Ἐμωδωτερόν σοι] Tecum ago de Re. de lib. V. epist. 20.

CICERO ATTICO SAL.

VIII. QUID opus est de Dionysio tam valde affirmare? an mihi nutus tuus non faceret fidem? suspicionem autem eo mihi majorem tua taciturnitas attulerat, quod & tu soles conglutinare amicitias testimoniis tuis; & illum aliter cum aliis de nobis locutum audiebam. Sed profus ita esse, ut scribis, mihi persuades: itaque ego is in illum sum, quem tu me esse vis. Diem tuum ego quoque ex epistola quadam tua, quam incipiente febricula scripseras, mihi notaveram;

veram; & animadverteram, posse, pro re nata, te non incommode ad me in Albanum venire III Nonas Jan. sed, amabo te, nihil incommodo valerudinis feceris. Quid enim est tantum in uno, aut altero die? Dolabellam video Liviae testamento cum duobus coheredibus esse in triente; sed juberi mutare nomen. Est ¹ πολιτικὸν σκέμμα, rectumne sit nobili adolescenti mutare nomen mulieris testamento. Sed id ² φιλοσοφώτερον διευκλήσιον, cum sciemus, quantum quasi sit in trientis triente. Quod putasti fore; ut ante quam istuc venirem, Pompejum viderem; factum est ita: nam VI Kal. ad Lavernium me consecutus est. Una Formias venimus, & ab hora octava ad vesperum secreto collocti sumus. Quod quaris, ecqua spes pacificationis sit: quantum ex Pompeji multis & accurato sermone perspexi, ne voluntas quidem est. Sic enim existimat, si ille, vel dimisso exercitu, Consul factus sit, ³ σύγχυσιν τῆς πολιτείας fore. Atque etiam putat eum, cum audierit contra se diligenter ⁴ parari, Consulatum hoc anno neglecturum, ac potius exercitum provinciamque retenturum. Sin autem ille fureret, vehementer hominem contemnebat; & suis, & Reipublicæ copiis confidebat. Quid quaris? et si mihi crebro ⁵ ξυρὸς ἐνυάλιος occurrebat; tamen levabar cura, virum fortem & peritum, & plurimum auctoritate valentem audiens πολιτικὸς de pacis simulatae periculis differentem. Habebamus autem in manibus Antonii concionem, habitam x Kal. Januar. in qua erat accusatio Pompeji usque a toga pura, quærela ⁶ de damnatis, terror armorum: in quibus ille, Quid censes, ajebat, facturum esse ipsum, si in possessionem Reipublicæ venerit, cum hæc Quæstor ejus infirmus & inops audeat dicere? Quid multa? non modo non expetere pacem istam, sed etiam timere visus est. ⁷ Ex illa autem sententia,

¹ Πολιτικὸν σκέμμα] Consideratio ad statum Republicæ pertinet.
² Φιλοσοφώτερον διευκλήσιον] Melius philosophorum more diducimus.
³ Σύγχυσιν τῆς πολιτείας] Conturbationem Reipublicæ.
⁴ Parari] Ut ejus ratio absentis ne habeatur. Manutius.

⁵ Ξυρὸς ἐνυάλιος] Mars communis.
⁶ De damnatis] A Pompejo III. Conf. presertim de ambitu. Covad.
⁷ Ex illa] Locum esse mendosum agnoscunt omnes: quem sic emendabat Ollavius Pantaagathus, Mea autem sententia non relinquende nobis moros hominem. Semper enim censuit Cicero in urbe atque in Italia mansurum.

ira relinquendæ urbis movet hominem, ut puto. Mihi autem molestissimum est, quod solvendi sunt nummi Cæsari, & instrumentum triumphi eo conferendum. Est enim ⁸ ἀμορφον, ἀντιπολιτευομένον χροειδίτην esse. Sed hæc, & multa alia coram.

endum: quod Pompejus non libenter audiebat. Hanc vero conjecturam non infirmis tueretur argumentis Malaspina, eamque in contextum Lambinus introduxit. Nos, qui- bus non est circa frontem es triplex, Pantaagathi sermone pro Tulliano supponere nolimus: sed missis aliorum interpretum nugis quam plurimis, locum, ut est, corruptum exhibemus. Ollavius.
⁸ Ἀμορφον] Non decet, ejus qui contrarie sit factionis, debitorem esse.

CICERO ATTICO SAL.

IX. QUOTIDIE-NE, inquis, a te accipiendæ literæ sunt? Si habeo cui dem, quotidie. At jam ipse ades. Tum igitur, cum venero, desinam. Unas video mihi a te non esse redditas; quas L. Quintius familiaris meus cum ferret, ad bustum Basilii vulneratus & despoliatus est. Videbis igitur num quid fuerit in his, quod me scire opus sit: & simul tu hoc ¹ διευκλήσιον πρόβλημα sane πολιτικόν: cum sit necesse, aut haberi Cæsaris rationem, illo exercitum vel per Senatum, vel per Tribunos plebis obtinente; aut persuaderi Cæsari, ut tradat provinciam atque exercitum, & ita Consul fiat; aut, si id non persuadeatur, haberi comitia sine illius ratione, illo patiente, atque obtinente provinciam; aut, si per Tribunos plebis non patiat, & tamen quiescat, rem adduci ad interregnum; aut, si ob eam causam, quod ratio ejus non habeatur, exercitum adducat, armis cum eo contendere; illum autem initium facere armorum, aut statim nobis minus paratis, aut tum; cum comitiis, amicis ejus postulantis, ut e lege ratio habeatur, impetratum non sit: ire autem ad arma, aut hanc unam ob causam, quod ratio non habeatur; aut addita causa, si forte Tribunus plebis Senatum impediens, aut populum incitans, notatus, aut Senatus-consulto circumscriptus, aut

¹ Ad bustum Basilii] Alconius in orat. pro Milone: Via Appia est prope urbem monumentum Basilii (alias Basilii) qui locus latrocinis fuit perquam infamis.
² Διδραχμία] Solves questionem, quæ magnam requirit prudentiam.